

Småkrypsförsök med miljökammare

Text: Kerstin Westberg

Gråsuggor – de små djuren som lever i skrymslen där det är fuktigt och mörkt. Ofta är de ganska lätta att hitta under murkna grenar på marken eller i en utomhuskompost.

En artikel om gråsuggor har tidigare funnits med i Bi-lagan (se Bi-lagan nr 2, 2003). Här kommer ytterligare förslag på vad man kan göra med dessa charmiga små kryp. Hos återförsäljare av trädgårdsväxter kan man få gratis plastbrickor med hål för 8-18 krukor. Liknande plattor säljs som miljökammare, men de här brickorna är ett gratisalternativ för att göra miljö- och födosöksval med olika småkryp. Om det finns små hål i plastbrickan sätter man enkelt igen dem med tejp eller modellerar. Sedan är det bara att sätta igång!

Så här gjorde vi

På en bricka med 18 hål gjorde vi ett försök med födosök. I vårt fall valde vi att se om gråsuggor föredrar morotsbitar, potatisskivor eller rå gul lök. Vi delade in brickan i fack så att håligheterna var förbundna med varandra tre och tre. Inom varje avdelning fick tre gråsuggor välja mellan potatis och lök, potatis och morot eller lök och morot. Alla hålrum fuktades något och hela brickan täcktes med aluminiumfolie för att hållas mörk. Vi såg till att det fanns luft-hål och sedan fick brickan stå ett par dagar.

När folien togs bort såg vi att gråsuggorna föredrog potatis framför både morötter och lök. I det fallet de bara kunde välja mellan morot och lök valde de morötterna. Tittar man lite närmare kan man se var de har ätit och baj-

sat. Både bitmärken och de avlånga små bajscluttarna är karaktäristiska.

Variera försöken

Försöken går bra att utveckla och variera. Tycker gråsuggor bäst om björk-, asp-, eller lönnlöv? Tycker de bäst om färska löv eller föredrar de fjolårets löv? Vad gillar de bäst – frukt eller godis?

Vidare kan man variera miljöfaktorer. Föredrar de torrt/fuktigt, ljus/mörkt eller varmt/kallt? Tänk bara på att landlevande gråsuggor måste ha fuktig miljö för att kunna andas. Låt inte ett försök stå så länge att det torkar ut men använd inte heller så mycket vatten att de drunknar.

Försök för vem?

Att arbeta med småkryp passar för alla åldrar i skolan och förskolan, men hur man lägger upp försöken kan variera. Naturfagcentret i Norge ger ut en tidning, Naturfag, där det i nr 1 2012 finns en artikel om gråsuggor. Gråsuggor kallas skruketteroll på norska och det är också titeln på artikeln. Här beskrivs hur man har låtit 4-5-åringar arbeta med gråsuggor för att på detta sätt främja barnens språkutveckling. Exempel på barnens frågor och funderingar inför projektet: Är gråsuggor insekter, såsom flugor? Äter de blad? De dricker nog vatten, i alla fall inte blod eller mjölk.

För äldre elever kan det vara mer intressant att fundera på hur man lägger upp ett vetenskapligt försök så att man testar en variabel i taget. ■

Referens: Nasjonalt senter for naturfag i opplæringen (Naturfagsenteret) www.naturfagsenteret.no, se tidskriften Naturfag.

Bajs (ovan) och bitmärken (nedan) efter gråsugga.

På en bricka med 18 hålrum och med gångar mellan håligheterna placerades bitar av morot, potatis och lök.